

Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen
Bygg- och miljönämnden

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li-remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över - Remiss av Boverkets rapport Uppdrag att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag (2025:2)

Diarienummer: LI2025/00250

Sammanfattning

Rapporten föreslår en betydande förändring av byggnadsnämndens roll, där centrala delar av kontroll- och tillsynsansvaret under byggprocessen flyttas över till certifierade byggbedömningsföretag (CBF). Vi ser en potential i att effektivisera processen för byggherrar som väljer att anlita ett CBF, men vi ser samtidigt att den föreslagna förskjutningen av det offentliga ansvaret från kommunal till statlig nivå, samt till privata aktörer, kräver noggranna överväganden för att säkerställa bibehållen samhällsnytta och rättssäkerhet. Vi ser också en risk i att behålla den kompetens som krävs då arbetet med stor sannolikhet blir än mer administrativt.

Nämnden anser att Boverkets förslag har potential att effektivisera byggprocessen för vissa aktörer. För att säkerställa att reformen inte får oönskade negativa konsekvenser för samhällsbyggandet bör vissa aspekter beaktas ytterligare.

Tydliggörande av ansvarsområden: Detaljerade riktlinjer och tydliga processer behövs för att definiera roll- och ansvarsfördelningen mellan byggnadsnämnderna och CBF.

Kompetensutveckling och bibehållen kompetens: Det måste säkerställas att byggnadsnämnderna kan bibehålla nödvändig kompetens inom bygg- och planlagstiftningen, även inom de områden där CBF tar över bedömningsansvaret.

Ekonomisk kompensation: Konsekvenserna av minskade intäkter för kommunerna måste utredas och eventuella kompensationsmodeller övervägas.

Utvärdering och uppföljning: En noggrann och kontinuerlig utvärdering av CBF-systemets tillämpning är avgörande för att identifiera och åtgärda eventuella brister, särskilt vad gäller kvaliteten på det som byggs och effekterna för tillgänglighet.

Konsekvenser för byggnadsnämnden

Minskad prövning och kontroll

Förslaget innebär att byggnadsnämnden inte längre ska pröva vissa utformningskrav (lämplighet och tillgänglighet) eller tekniska egenskapskrav när ett CBF har använts. Detta gäller både vid bygglovsansökan och inför startbesked. Vidare ska nämnden inte fastställa någon kontrollplan i startbeskedet. Byggherren, med bistånd av CBF, ansvarar för att ta fram motsvarande kontrolldokumentation.

Datum
2023-06-13

Dnr
BMN 2023-130

Tekniskt samråd kommer i de flesta fall att vara obehövligt och ersättas med skriftlig kommunikation. Om samråd hålls, kommer det att vara begränsat i sitt innehåll och inte ta upp frågor kopplade till tekniska egenskapskrav eller kontrollplan.

Byggnadsnämndens krav på arbetsplatsbesök under byggprocessen utgår när ett CBF används.

Byggnadsnämnden ska godkänna slutbesked baserat på ett intyg från CBF angående uppfyllandet av utformningskrav och tekniska egenskapskrav. Nämnden kan inte neka slutbesked på denna grund, men kan fortfarande pröva andra krav, såsom efterlevnad av bygglovet.

Vi ser att dessa förändringar markant minskar vår direkta insyn och kontroll över byggprojektens kvalitet och efterlevnad av tekniska krav. Även om ansvaret för att uppfylla kraven fortfarande vilar på byggherren, och CBF tar över bedömningen, finns en risk att viktig lokal kunskap och tidig upptäckt av brister går förlorad. Att byggnadsnämnden inte längre ska genomföra arbetsplatsbesök innebär att en viktig möjlighet att se om byggherren kommer avvika från bygglovet eller om det finns andra brister som inte är kopplade till de tekniska egenskapskraven, försvagas.

Delat ansvar och otydlig rollfördelning

Förslaget innebär en samverkansmodell där CBF ansvarar för det praktiska arbetet med att kontrollera bygget och anmäla brister till byggnadsnämnden. Nämnden behåller sedan rätten att begära rättelse och tillgripa åtgärder.

Vid slutsamrådet ska byggnadsnämnden kalla både byggherren och CBF.

Den föreslagna delningen av ansvaret kan leda till otydligheter i rollfördelningen mellan byggnadsnämnden och CBF. Det är avgörande att gränserna för respektive aktörs ansvar och befogenheter är tydliga för att undvika missförstånd, ineffektivitet och rättsliga tvister. Trots att byggnadsnämndens tillsyn under uppförandet ska göras "gemensamt med CBF", är det oklart hur detta samarbete ska utformas i praktiken för att säkerställa att nödvändig insyn bibehålls utan att skapa merarbete för nämnden.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms frigöra tid hos byggnadsnämnderna, uppskattningsvis cirka tio timmar för ett småhusprojekt, vilket kan användas för andra arbetsuppgifter.

Samtidigt kan det medföra minskade intäkter för kommunerna om avgiftsbaserad handläggning ersätts av mer skattefinansierat tillsynsarbete.

Även om tidsbesparingar är välkomna, är den ekonomiska påverkan osäker. Minskade intäkter från bygglovsavgifter kan behöva kompenseras, vilket kan belasta den kommunala budgeten. Det är svårt att planera för dessa effekter då användningen av CBF-systemet i praktiken är oklar.

Kompetensförsörjning

Rapporten noterar att förutsättningarna att bevara bred kompetens hos byggnadsnämnderna kan bli sämre över tid om systemet används i stor utsträckning.

Detta är en allvarlig konsekvens. Om kommunerna tappar kompetens inom bedömning av tekniska egenskapskrav kan det bli svårt att upprätthålla en hög standard i övriga ärenden där CBF inte används. Det är viktigt att säkerställa möjligheter för kompetensutveckling och att specialistkunskap bibehålls på kommunal nivå, även i ett förändrat system.

Vi ser även att uppdraget i stort förändras. Arbetsuppgifterna kan komma att bli mer administrativa likt med tidigare plan- och bygglag och växla till mer prövning i efterhand. Vilket kan medföra till att det är svårare att behålla personal och därmed kompetensen.

Datum
2023-06-13

Dnr
BMN 2023-130

Påverkan på den kommunala självstyrelsen

Förslaget innebär en viss inskränkning av det kommunala självstyret genom att byggnadsnämnden fattar beslut om start- och slutbesked på basis av bedömningsutlåtanden från CBF, utan egna bedömningar av tekniska egenskapskrav och berörda utformningskrav.

Vi anser att syftet med att skapa en mer förutsägbar byggprocess är positivt. Däremot är det av stor vikt att eventuella inskränkningar i den kommunala självstyrelsen balanseras mot behovet av lokal anpassning, medborgardialog och förmågan att hantera unika situationer som inte täcks av standardiserade certifieringsprocesser.

För Bygg- och miljönämnden Linköpings kommun

Marinda Taberman
Enhetschef Bygginnspektion